

Sygn. akt V ACa 169/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Daniszewska (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Rączka-Sekścińska SA Wiesław Łukaszewski
Protokolant:	stażysta Anna Lubawska

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2020 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko S. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 24 maja 2019 r., sygn. akt I C 431/18

oddala apelację.

SSA Barbara Rączka-Sekścińska SSA Anna Daniszewska SSA Wiesław Łukaszewski

Sygn. akt V ACa 169/20

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w W. wniósł powództwo przeciwko S. S., domagając się orzeczenia nakazem zapłaty, że pozwana ma zapłacić na rzecz powoda kwotę 154.673,92 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego oraz opłaty skarbowej w kwocie 17 zł według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku:

I. zasądził od pozwanej S. S. na rzecz powoda (...) S.A. w W. kwotę 154.673,92 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 marca 2017 r. do dnia zapłaty,

II. zasądził od pozwanej rzecz powoda kwotę 1.934 zł tytułem zwrotu opłaty, kwotę 2.160 zł tytułem zwrotu wydatków i kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 5.800 zł tytułem zwrotu brakującej opłaty oraz kwotę 32 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

W dniu 8 stycznia 2016 r. strony zawarły umowę o kredyt konsolidacyjny nr (...). Na mocy wskazanej umowy i na warunkach w niej określonych powód udzielił pozwanej kredytu w kwocie 150.000 zł. Pozwana zobowiązała się do terminowej spłaty zobowiązania na rzecz powoda, zgodnie z obowiązującym harmonogramem spłat. Przy czym, zgodnie z treścią umowy, spłata kredytu wraz z odsetkami umownymi miała nastąpić w 120 równych ratach, płatnych do 14-go dnia każdego miesiąca.

Na mocy § 2 umowy, oprocentowanie kredytu liczone było według stopy zmiennej i stanowiło sumę stawki WIBOR 3M i marży w wysokości 7,29 p.p. Na dzień zawarcia umowy oprocentowanie wynosiło 8,99 % w stosunku rocznym a RRSO – 30,84 %.

Zgodnie zaś z § 3 umowy, w przypadku niewywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy, bank mógł obciążyć go m.in. odsetkami karnymi od zadłużenia przeterminowanego.

W § 5 ust. 3 zostały wskazane kwoty składające się na całkowity koszt kredytu w postaci: należnych odsetek umownych w wysokości 77.128,81 zł; jednorazowej opłaty z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia na życie w wysokości 32.400 zł; opłaty brokerskiej w wysokości 9.000 zł; prowizji od udzielonego kredytu w kwocie 29.985 zł.

W § 8 ust. 5 zawarto natomiast zapis, iż odsetkiienne naliczone na dzień zawarcia umowy wynoszą szacunkowo 36,95 zł.

Zgodnie z § 6 ust. 1, kredytobiorca zobowiązany jest do poniesienia kosztów wynikających z niewywiązania się ze zobowiązań umownych.

Zaś zgodnie z § 9, w przypadku wystąpienia jednej z wymienionych okoliczności (w tym rażącego naruszenia przez kredytobiorcę warunków umowy lub regulaminu), bank mógł wypowiedzieć umowę. Uprawnienie to przysługiwało powodowi także w przypadku, gdy zobowiązanie nie zostało uregulowane w całości w wyznaczonym w wezwaniu do zapłaty terminie 14 dni od momentu jego otrzymania, jak również w sytuacji, gdy złożony wniosek o restrukturyzację zadłużenia został odrzucony.

W związku z brakiem terminowego regulowania wpłat przez pozwaną, powód licznymi pismami z dnia: 18 kwietnia 2016 r., 19 maja 2016 r., 13 czerwca 2016 r. oraz 15 lipca 2016 r. wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia, informując o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. W treści ostatecznych wezwań z dnia 13 czerwca 2016 r. oraz 15 lipca 2016 r. powód wskazał, iż brak uregulowania zobowiązania w ciągu 7 dni skutkować będzie wypowiedzeniem umowy z żądaniem natychmiastowej spłaty całości zobowiązania. Wezwania zostały skierowane do pozwanej S. S. na adres wskazany przez nią przy zawarciu umowy kredytowej. Pomimo prawidłowego podwójnego awizowania przesyłka nie została przez nią podjęta w terminie i została zwrócona nadawcy.

Wobec braku dokonania zapłaty, pismem z dnia 15 sierpnia 2016 r. powód wypowiedział pozwaną umowę, jednocześnie wzywając do uregulowania zadłużenia w terminie 14 dni i informując o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Wypowiedzenie umowy zostało podpisane przez umocowanego pracownika banku – pełnomocnik A. B.. W treści wypowiedzenia zawarto dla kredytobiorcy możliwość doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach przy założeniu, że nastąpi

splata istniejącego zadłużenia w pełnym zakresie. Pomimo prawidłowego podwójnego awizowania, również to pismo nie zostało podjęte przez pozwaną w terminie i zostało zwrócone nadawcy.

Pismem z dnia 4 stycznia 2017 r. powód skierował do pozwanej kolejne - przedsądowe wezwanie do zapłaty. Pomimo prawidłowego podwójnego awizowania, również to pismo nie zostało podjęte przez pozwaną w terminie i zostało zwrócone nadawcy.

Powód w dniu 9 lutego 2017 r. wystawił wyciąg z ksiąg bankowych nr (...), z którego wynikało, że pozwana zobowiązana jest zapłacić powodowi kwotę 154.673,92 zł, na którą składała się kwota 144.912,50 zł z tytułu niespłaconego kapitału, kwota 3.712,14 zł z tytułu odsetek umownych oraz kwota 6.049,33 zł z tytułu odsetek od zobowiązania przeterminowanego.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy w postaci szeregu dokumentów prywatnych, w oparciu o które ustalił okoliczność istnienia, wysokości oraz wymagalności roszczenia. Dokumenty te, wbrew stanowisku strony pozwanej, nie budziły wątpliwości Sądu. Okazały się autentyczne, wiarygodne i w pełni korespondujące z twierdzeniami pozwu.

W ocenie Sądu I instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd Okręgowy zważył, iż zgodnie z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm., dalej jako Prawo bankowe), bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Zdaniem Sądu I instancji, w rozpoznawanej sprawie, bezsporny pozostawał fakt, iż w dniu 28 stycznia 2016 r. strony zawarły umowę o kredyt konsolidacyjny nr (...), na podstawie której pozwana otrzymała od powoda kredyt w kwocie

150.000 zł. Istota sporu sprowadzała się w zasadzie do ustalenia skuteczności wypowiedzenia umowy przez bank i ustalenia wymagalności roszczenia.

W pierwszej kolejności pozwana zarzucała brak umocowania pełnomocnika strony powodowej wskazując, że w doręczonym jej odpisie pozwu nie załączono zarówno dokumentu pełnomocnictwa, jak i substytucji dla obecnego pełnomocnika strony powodowej. Jak zaznaczył Sąd Okręgowy, do akt sprawy został złożony odpis pełnomocnictwa z dnia 20 lutego 2015 r., wykazujący należyte umocowanie rzeczowego pełnomocnika (k. 34). Zdaniem Sądu meriti, w tych okolicznościach, twierdzenie powoda, iż powództwo w niniejszej sprawie zostało wniesione przez prawidłowo umocowanego pełnomocnika banku – adwokat K. K., należy uznać za słuszne a podniesiony zarzut za nieudowodniony.

Sąd I instancji za nieudowodniony uznał również zarzut pozwanej braku skutecznego wypowiedzenia jej umowy kredytu. W ocenie Sądu Okręgowego, z przedstawionych przez stronę powodową dokumentów w postaci wypowiedzenia umowy kredytu z dnia 15 sierpnia 2016 r. (k. 16-19) wynika, iż pismo to zostało skierowane do pozwanej za pośrednictwem operatora pocztowego, jednak z uwagi na niepodjęcie przesyłki w terminie, została ona zwrócona do nadawcy. Z przedstawionej przez stronę powodową kserokopii przesyłki wynika natomiast, że adres na przesyłce pokrywał się z tym, jaki pozwana podała przy zawarciu umowy kredytowej (ul. (...), (...)-(...) P., k. 8-15). Powód wykazał więc, że pomimo prawidłowego podwójnego awizowania przesyłki nie została ona skutecznie podjęta przez pozwaną i została zwrócona nadawcy.

Biorąc pod uwagę, że z przedstawionego do akt dokumentu (kserokopii zwróconej przesyłki) wynika, że zwrot korespondencji nie nastąpił w związku z błędnym adresem, tylko z uwagi na jej niepodjęcie, mimo powiadomienia adresata o takiej możliwości, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, by uznać, że nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy. Zdaniem Sądu meriti, niemożność doręczenia przesyłki pod adres wskazany przez osobę

zobowiązana, wiąże się z ryzykiem dla tej osoby. Niewątpliwie w skrzynce odbiorczej pozwanej pozostawiono dokument w postaci awizo pocztowego, z którego wynikał obowiązek odebrania niniejszej przesyłki. Zatem nawet w przypadku niemożności odebrania jej w terminie, pozwana mogła podjąć starania celem uzyskania od banku informacji o treści kierowanej do niej poleconej korespondencji, czego jednak nie uczyniła. W tej sytuacji, Sąd Okręgowy przyjął domniemanie, że pozwana dowiedziała się o treści skierowanego do niej oświadczenia woli. Jak bowiem stanowi art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W przeciwnym razie, istniałaby możliwość uniknięcia odpowiedzialności osób zobowiązanych wobec kredytodawcy przez unikanie odbioru korespondencji i uniemożliwienie wypowiedzenia umowy.

Przechodząc do dalszej argumentacji pozwanej Sąd I instancji wskazał, że podnosiła ona, iż warunkowe wypowiedzenie umowy z dnia 15 sierpnia 2016 r. nie może być traktowane jako skuteczne, albowiem w swojej treści zawiera kompilację kilku pism oraz ma podwójnie warunkowy charakter, przez co jest niejednoznaczne i niezrozumiałe dla przeciętnego odbiorcy. Wskazała także, iż nie zostało ono poprzedzone procedurą ponaglącą w postaci wezwania do zapłaty, a powód nie wykazał właściwego umocowania osoby podpisującej niniejsze oświadczenie w jego imieniu.

W tym względzie Sąd Okręgowy zauważył, że kwestia ta była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 24 września 2015 r. (V CSK 698/14, Legalis nr 1337388), w którym podkreślono, że aby wypowiedzenie przez bank umowy kredytowej miało charakter warunkowy (a nie stanowczy), musi być ono wykonane w sposób nagły, zaskakujący dla kredytobiorcy, nawet jeżeli istnieją podstawy do jego podjęcia zgodnie z treścią umowy kredytowej. Wypowiedzenie warunkowe przewiduje dla kredytobiorcy możliwość doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach przy założeniu, że nastąpi spłata istniejącego zadłużenia w pełnym zakresie.

Podzielając w pełni powyższe rozważania i argumentację, Sąd I instancji wskazał, że są one aktualne również dla oceny skutków wypowiedzenia dokonanego w rozpoznawanej sprawie, które nie stanowiło zaskoczenia dla pozwanej.

Sąd Okręgowy podał przy tym, że zgodnie z art. 75c ust. 1 i 2 Prawa bankowego, jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych. W wezwaniu bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia.

Jak podkreślił Sąd I instancji, przed wypowiedzeniem umowy powód skierował do pozwanej aż cztery pisma informujące o stanie zaległości (wskazujące konkretną kwotę zadłużenia) i wzywające do niezwłocznego uregulowania zaległego zobowiązania, tj. wezwania do zapłaty z dnia 18 kwietnia 2016 r. i 19 maja 2016 r. (k. 137-138) i ostateczne wezwania do zapłaty z dnia 13 czerwca 2016 r. oraz 15 lipca 2016 r. (k. 139-142). W treści wezwań z dnia 18 kwietnia 2016 r. i 19 maja 2016 r. powód poinformował pozwaną o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia a w treści ostatecznych wezwań z dnia 13 czerwca 2016 r. oraz 15 lipca 2016 r. ponadto wskazał, iż brak uregulowania zobowiązania w ciągu 7 dni skutkować będzie wypowiedzeniem umowy z żądaniem natychmiastowej spłaty całości zobowiązania.

Powyższe, zdaniem Sądu Okręgowego, przemawiało za uznaniem, iż pozwana była na bieżąco informowana o wysokości niespłaconego zobowiązania i konsekwencjach braku spłaty, wobec czego miała świadomość istnienia zadłużenia, jego wysokości oraz konsekwencji braku spłaty zobowiązania w pełnej wysokości. Jako słuszne jawiło się więc twierdzenie powoda, iż dokonane wypowiedzenie stanowiło logiczne następstwo podjętych uprzednio czynności banku. Wprawdzie wypowiedzenie zostało zatytułowane jako „warunkowe”, a w jego treści zawarto możliwość doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach przy założeniu, iż nastąpi spłata istniejącego zadłużenia w pełnym zakresie, jednakże fakt ten nie przesądza o tym, iż należało traktować je jako wypowiedzenie warunkowe. Przewidziana możliwość ma charakter „pro konsumencki” i powinna być interpretowana, jako kolejna szansa dla pozwanej na spłatę przeterminowanego zobowiązania. Taki zapis stanowi

dla konsumenta możliwość uniknięcia negatywnych konsekwencji w postaci rozwiązania łączącej strony umowy i postawienia zadłużenia w stan wymagalności.

W tych okolicznościach, w ocenie Sądu I instancji, wypowiedzenie należy uznać za skuteczne i dokonane zgodnie z prawem, gdyż zostało poprzedzone licznymi wezwaniami do zapłaty, w tym wezwaniami pod rygorem wypowiedzenia umowy. W rzeczywistości nie stanowiło ono wypowiedzenia warunkowego, albowiem z przytoczonych wyżej okoliczności wynika, iż nie było nagłe, ani niespodziewane. Należało więc zgodzić się z twierdzeniami powoda, że pozwana nie mogła mieć żadnych wątpliwości, iż umowa została wypowiedziana.

Sąd Okręgowy podzielił pogląd, iż połączenie w jednym piśmie wezwania do zapłaty, informacji o możliwości restrukturyzacji zadłużenia oraz wypowiedzenia umowy jest prawnie dopuszczalne i nie niweczy intencji ustawodawcy wynikających z treści art. 75c Prawa bankowego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 sierpnia 2018 r., I ACa 1609/17; wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 10 maja 2018 r., II Ca 10/18; wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 4 stycznia 2019 r., II Ca 671/18).

Sąd I instancji wskazał ponadto, że w dacie złożenia wypowiedzenia istniały podstawy do jego dokonania. Z treści dokumentu wynika, że zostało ono dokonane w związku z powstaniem zaległości w spłacie wymagalnych należności z tytułu umowy kredytowej z dnia 28 stycznia 2016 r. Wskazano, że zaległość pozwanej na dzień wypowiedzenia wyniosła 4.782,40 zł + 25 zł kosztów wysyłki pisma. Podkreślono, że powyższa kwota zaległości jest powiększana o odsetki wynoszące 14.00% na moment wypowiedzenia. Jednocześnie oświadczone, że wypowiedzenie umowy następuje z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, który to termin liczony jest od dnia, w którym upłynął termin 14 dni roboczych, licząc od daty doręczenia wypowiedzenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, analiza treści łączącej strony umowy wskazuje, że dokonane wypowiedzenie było zgodne z treścią § 9 zawartej umowy, zgodnie z którym, w przypadku wystąpienia jednej z wymienionych okoliczności (w tym rażącego naruszenia przez kredytobiorcę warunków umowy lub regulaminu), bank mógł wypowiedzieć umowę. Uprawnienie to przysługiwało powodowi także w przypadku, gdyby zobowiązanie nie zostało uregulowane w całości w wyznaczonym w wezwaniu do zapłaty terminie 14 dni od momentu jego otrzymania, jak również w sytuacji, gdy złożony wniosek o restrukturyzację zadłużenia zostałby odrzucony.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazywał, w ocenie Sądu I instancji, że powód miał również rzeczywistą podstawę do wypowiedzenia umowy w związku z nieregularną spłatą zobowiązań z tytułu umowy, przedstawione przez powoda dokumenty – historia rachunku oraz prognozowany harmonogram spłat obrazują nieregularność spłat rat przez pozwaną.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy nie przychylił się do zarzutu podniesionego przez pozwaną, jakoby dokonane wypowiedzenie było nagłe, niejednoznaczne i niezrozumiałe dla przeciętnego odbiorcy, a w konsekwencji nieskuteczne.

W świetle przedstawionych dokumentów, nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, że wypowiedzenie podpisane zostało przez osobę do tego upoważnioną - pełnomocnika A. B.. Powyższe wprost wynikało z przedłożonych przez powoda pełnomocnictw (k. 143-144). Nie ulegało również wątpliwości, że zachowane zostały wymogi formalne, gdyż zgodnie z treścią umowy, wypowiedzenie zostało poprzedzone stosownym wezwaniem do zapłaty.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 6 k.c. na powodzie spoczywał obowiązek wykazania, że udzielił pozwanej kredytu, którego ona nie spłaciła w terminie, zaś pozwana winna była udowodnić fakt spłacenia kredytu, ewentualnie wskazać okoliczności, które zwalniają ją od wykonania zobowiązania. Przy czym, co istotne, to że fakt udowodnienia roszczenia wskazanego w pozwie obciąża powoda, nie oznacza, że pozwana przez samo zaprzeczenie twierdzeniom powoda może wywodzić z tego faktu korzystne dla siebie konsekwencje procesowe. Postawa strony pozwanej nie może bowiem polegać na kwestionowaniu wszystkiego, co zaferuje powód, bez przedłożenia własnych dowodów na poparcie swych twierdzeń.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że przedłożony przez Bank dokument w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych z dnia 9 lutego 2017r., mający stanowić podstawę wykazania powstania, istnienia, wysokości oraz wymagalności dochodzonego przez niego roszczenia, stanowi jedynie prywatny dokument, niemniej uwzględnił fakt, że oprócz wskazanego wyciągu z ksiąg rachunkowych, powód przedłożył szereg dowodów w postaci historii rachunku oraz prognozowanego terminarza spłat. Powyższe dokumenty potwierdzały, że wymagalna wierzytelność powoda wynosi 154.673,92 zł, na którą składała się kwota 144.912,50 zł z tytułu niespłaconego kapitału, kwota 3.712,14 zł z tytułu odsetek umownych oraz kwota 6.049,33 zł z tytułu odsetek od zobowiązania przeterminowanego.

Dokument w postaci wyciągu z ksiąg bankowych został także podpisany przez osobę do tego upoważnioną – K. K., której bank udzielił pełnomocnictwa materialnego do podpisywania wystawionych oświadczeń i wyciągów z ksiąg bankowych (pełnomocnictwo k.34).

W ocenie Sądu I instancji, w niniejszej sprawie powód przedstawił zatem dowody, które ocenione kompleksowo, pozwoliły na stwierdzenie, że zawarł z pozwaną umowę kredytu, która nie była należycie wykonana, co doprowadziło do jej skutecznego wypowiedzenia. Mając zatem na uwadze, że wypowiedzenie umowy kredytowej nie budziło wątpliwości i było skuteczne, Sąd ten przyjął, iż zobowiązanie pozwanej stało się wymagalne w dniu 27 października 2016 r.

Uznając zatem powództwo za zasadne, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 154.673,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 marca 2017 r. do dnia zapłaty.

O kosztach Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.934 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu, kwotę 2.160 zł tytułem zwrotu zaliczki na kuratora oraz kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Na koszty zastępstwa procesowego składała się opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie adwokata w kwocie 5.400 zł, ustalone w oparciu o § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Na koszty należne Skarbowi Państwa składała się zaś kwota 5.800 zł tytułem zwrotu brakującej opłaty oraz kwota 32 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych wydatków kuratora poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku wywiodła pozwana, zaskarżając go w całości.

Skarżąca zarzuciła wyrokowi:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 89 k.c. poprzez jego niewłaściwą wykładnię, polegającą na przyjęciu, iż czynność jednostronna dokonana przez powoda, tj. wypowiedzenie umowy kredytu mającej łączyć strony nie została dokonana z zastrzeżeniem warunku, podczas gdy treść złożonego przez powoda oświadczenia jednoznacznie wskazuje na jego warunkowy i niedopuszczalny charakter;
2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i udzielenie ochrony roszczeniu powoda w sytuacji, gdy złożone przezeń oświadczenie, tj. wypowiedzenie umowy kredytu zawierało niedopuszczalny warunek, a nadto przewidywało możliwość cofnięcia przedmiotowego oświadczenia w oparciu o całkowicie arbitralną decyzję powoda, co zwłaszcza w sytuacji obrotu konsumenckiego należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i jako takie za niepodlegające ochronie;
3. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 75c ust. 1 Prawa bankowego poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż wystosowanie przez powoda kilku wezwań do zapłaty bez wskazania terminu spełnienia świadczenia, następnie zaś ostatecznego wezwania do zapłaty, w którym wskazano 7-dniowy termin jego realizacji czyni zadość wymogom wskazanym w niniejszym przepisie, podczas gdy przedmiotowa regulacja w sposób jednoznaczny narzuca na bank obowiązek określenia w wezwaniu co najmniej 14- dniowego terminu;

4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 75c ust. 2-4 Prawa bankowego poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na przyjęciu, iż wskazania banku w treści wezwań do zapłaty pozbawione jakichkolwiek uszczegółowień w zakresie złożenia wniosku restrukturyzacyjnego, między innymi wskazujących sposób jego złożenia i termin do dokonania niniejszej czynności wypełniają przesłanki pozwalające je uznać za skuteczne i umożliwiające dokonanie ważnego wypowiedzenia umowy co, mając na uwadze prokonsumencką wykładnię przepisów, nie może mieć miejsca.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania w obu instancjach, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji od ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny, opierając się na całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach uznał, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny i ocenił zgromadzony materiał dowodowy. Wobec tego Sąd II instancji ustalenia te w pełni podziela i uznaje, że ocena materiału dowodowego odpowiada warunkom ustanowionym przez prawo procesowe i odzwierciedla tok rozumowania sądu orzekającego, przy tym jest zgodna w pełni z artykułem 233 § 1 k.p.c.

W apelacji postawiono jedynie zarzuty naruszenia prawa materialnego, które jednak nie mogły prowadzić do zmiany zaskarżonego orzeczenia.

W wywiedzionej apelacji pozwana podniosła zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 89 k.c. poprzez jego błędną wykładnię. Zdaniem skarżącej, czynność wypowiedzenia przez powoda umowy kredytu została dokonana z zastrzeżeniem warunku, przez co przedmiotową czynność należy uznać za niedopuszczalną. Stanowiska skarżącej Sąd Apelacyjny nie podzielił.

W myśl art. 89 k.c. powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunku), chyba że nie zezwala na to ustawa, albo wynika to z właściwości tej czynności prawnej. W niniejszej sprawie powód z uwagi na brak terminowego regulowania wpłat pismami z dnia: 18 kwietnia 2016 r., 19 maja 2016 r., 13 czerwca 2016 r. oraz 15 lipca 2016 r. wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia, informując o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. W treści ostatecznych wezwań z dnia 13 czerwca 2016 r. oraz 15 lipca 2016 r. powód wskazał, iż brak uregulowania zobowiązania w ciągu 7 dni skutkować będzie wypowiedzeniem umowy z żądaniem natychmiastowej spłaty całości zobowiązania. Z kolei pismem z dnia 16 sierpnia 2016 r., zatytułowanym „Warunkowe wypowiedzenie Umowy o pożyczkę/o kredyt konsolidacyjny Nr (...)” powód wypowiedział pozwaną umowę, jednocześnie wzywając do uregulowania zadłużenia w terminie 14 dni i informując o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych, wniosku o restrukturyzację zadłużenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ze względu na liczne wezwania pozwanej do zapłaty, okoliczność wypowiedzenia umowy przez powoda nie sposób było uznać za zdarzenie nagłe. Pozwana miała wiedzę odnośnie tego, iż posiada zaległość w powodowym banku. Istotnym pozostaje również, że treść ww. pisma z dnia 16 sierpnia 2016 r. nie tylko została ukształtowana w sposób jasny i niebudzący wątpliwości, w tym przedstawiając poszczególne czynności powoda (wezwanie do zapłaty, wypowiedzenie, określenie warunku cofnięcia skutków wypowiedzenia na wypadek spłaty zadłużenia) według chronologii ich wystąpienia, ale także wszystkie ewentualne zmiany w ukształtowaniu stosunku łączącego strony w przypadku braku dokonania spłaty zadłużenia zostały przedstawione w sposób graficzny (ścieżka działań windykacyjnych - k. 17), co tym bardziej czyniło sens pisma i zawartych w nim oświadczeń powoda zrozumiałym co do ukształtowania stosunków stron. W tej sytuacji nie można uznać, aby dokonanie wypowiedzenia czyniło sytuację pozwanej niejednoznaczną. Pozwana naruszenia przepisów kodeksu cywilnego

upatruje w warunkowym wypowiedzeniu umowy kredytu. Jednak czynności wypowiedzenia kredytu przez powoda nie sposób uznać za dokonaną pod warunkiem. W treści pisma z dnia 16 sierpnia 2016 r. powód poinformował pozwaną, że jeśli w okresie wypowiedzenia zostanie dokonana całkowita spłata zadłużenia przeterminowanego, wypowiedzenie stanie się bezskuteczne i umowa będzie kontynuowana na dotychczasowych warunkach. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, tego rodzaju zapis należało uznać za przejaw lojalności banku względem kredytobiorcy, bowiem powód umożliwił pozwanej kontynuowanie stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach, które ze względu na okres kredytowania, były dla niej korzystne.

Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach, dopuścił możliwość niestanowczego wypowiedzenia umowy o kredyt, w szczególnych okolicznościach, dotyczących stworzenia kredytobiorcy możliwości doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach (por. wyrok z dnia 24 września 2015 r., V CSK 698/14, LEX nr 1805901).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, właśnie taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Tym samym uznać należało, że doszło do skutecznego rozwiązania umowy kredytu, a wypowiedzenie umowy nie jest dotknięte sankcją nieważności, zwłaszcza, że pozwana nie podjęła żadnych działań po „warunkowym” wypowiedzeniu umowy kredytu. Nie wpłaciła żądanej należności i nie wniosła o restrukturyzację zadłużenia.

W odniesieniu do zarzutów apelacji podkreślenia wymaga, że z treści wypowiedzenia dokonanego przez powoda w sposób jednoznaczny wynika, że w przypadku uregulowania w okresie wypowiedzenia całości zaległości wypowiedzenie stanie się nieskuteczne i umowa będzie kontynuowana na dotychczasowych warunkach. Bezasadne pozostawały w konsekwencji wywody apelacji, jakoby nie sposób było określić, kiedy, w przypadku „hipotetycznego cofnięcia wypowiedzenia”, nastąpiłoby ukształtowanie poprzedniego stosunku prawnego „na zasadach status quo ante”. Ponowne ukształtowanie takiego stosunku nie było bowiem – jak twierdzi skarżąca – zależne od decyzji banku, ale następować miało samoistnie z chwilą dokonania spłaty zadłużenia, co wynikało wprost z zapisów omawianego pisma. Tym samym sytuacja prawna pozwanej nie stawała się na skutek takiego wypowiedzenia w żadnym zakresie niepewna czy niestabilna. Jednocześnie żadnych trudności nie mogło sprawiać oznaczenie dnia, w którym nastąpiło skuteczne wypowiedzenie umowy pożyczki i rozpoczęcie 30-dniowego terminu wypowiedzenia, a którego bieg zgodnie z jasną treścią ww. pisma następować miał od dnia, w którym upłynął wskazany w piśmie termin 14 dni wyznaczony na spłatę zadłużenia (liczony z kolei od daty doręczenia pisma). Wypowiedzenie nie było zatem w tym zakresie uzależnione od zdarzenia przyszłego, ale mogło utracić skuteczność w razie zajścia zdarzenia. Nie wpływało to w żaden sposób negatywnie na sytuację prawną pozwanej, a wręcz mogło ją poprawić.

W świetle powyższego nie zasługiwał na uwzględnienie także zarzut naruszenia art. 5 k.c. Argumentacja przedstawiona na poparcie tego zarzutu stanowiła bowiem jedynie powtórzenie twierdzeń przedstawionych w uzasadnieniu do zarzutu naruszenia art. 89 k.c. W tym miejscu podkreślić jeszcze raz należy, że pomimo zatytułowania przez powoda pisma z dnia 16 sierpnia 2016 r. „warunkowym wypowiedzeniem umowy” nie sposób uznać go za dokonane pod warunkiem. Wypowiedzenie przedmiotowej umowy kredytu miało charakter jednoznaczny, nie prowadzący do niestabilności sytuacji pozwanej. W treści w/w pisma przedstawiono jedynie korzystną dla pozwanej propozycję kontynuowania umowy w razie dokonania przez pozwaną spłaty zadłużenia. W apelacji nie przedstawiono zaś żadnych innych okoliczności, które mogłyby skutecznie przemawiać za wnioskiem, że powód domagając się zwrotu środków, które zostały przekazane pozwanej, jako wykonanie umowy kredytu, nadużywa swego prawa. Stąd udzielenie ochrony roszczeniu powoda nie stanowi w żadnym zakresie o zaaprobowaniu nadużycia przez niego prawa. Dochodzenia przez wierzyciela zapłaty w stosunku do dłużnika nie można bowiem rozpatrywać w kategoriach sprzeczności z zasadami współżycia społecznego w sytuacji, gdy umowa została zawarta z zachowaniem zasady ekwiwalentności świadczeń. Klauzula generalna zasad współżycia społecznego ma charakter wyjątkowy i w związku z tym nie może być wykładana rozszerzająco. W judykaturze i doktrynie utrwalili się poglądy, który Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie podziela, że istnieje domniemanie, iż uprawniony czyni ze służących mu praw użytek zgodny z zasadami współżycia społecznego i ich społeczno-gospodarczym przeznaczeniem, czego konsekwencją jest ochrona wykonywania uprawnień płynących z prawa podmiotowego. Pozwana natomiast nie wykazała takich okoliczności, które by to domniemanie obaliły.

Za chybione należało uznać również zarzuty wskazujące na naruszenie art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (dalej jako - Prawo Bankowe). Bezzasadnie podnoszono bowiem w apelacji jakoby Sąd I instancji dokonał błędnej wykładni przepisu art. 75c ust. 1 Prawa Bankowego, uznając, że powód spełnił przewidziane w nim wymogi – co do zakreślenia 14-dniowego terminu zapłaty – poprzez wystosowanie kilku wezwań do zapłaty bez wskazania terminu spełnienia świadczenia oraz ostatecznego wezwania do zapłaty z zakreślonym jedynie 7-dniowym terminem płatności.

Zgodnie z art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe - jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych. W wezwaniu, o którym mowa, bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia.

Tym samym w dacie wypowiedzenia umowy pożyczki w przedmiotowej sprawie, pożyczkodawca był zobowiązany do uprzedniego wdrożenia procedury wynikającej z przepisu art. 75c Prawa bankowego przed wypowiedzeniem kredytu. Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w judykaturze, że ani bank ani spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa nie może swobodnie wypowiedzieć umowy kredytowej, gdy kredytobiorca popadł w opóźnienie ze spłatą kredytu. Najpierw kredytodawca (pożyczkodawca) powinien doręczyć kredytobiorcy (pożyczkobiorcy) wezwanie określone w art. 75 c ust. 1-2 Prawa bankowego – zawierające w szczególności informację o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia - oraz odczekać do upływu dodatkowego terminu na spłatę zadłużenia wyznaczonego w wezwaniu (nie krótszego niż 14 dni roboczych). Dopiero po upływie tego terminu bank lub spółdzielcza kasa może złożyć wobec kredytobiorcy oświadczenie woli w sprawie wypowiedzenia umowy kredytowej (podobnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyrokach z dnia 21 marca 2019 r. V ACa 609/18, LEX nr 2695542, z dnia 14 stycznia 2019 r. V ACa 93/18, LEX nr 2668705). Zgodzić należy się także z poglądami wyrażonymi w piśmiennictwie, że wykładnia funkcjonalna przepisu art. 75c Prawa bankowego prowadzi do wniosku, iż jest to przepis semidyspozytywny, co oznacza, że może zostać zmieniony w umowie albo osobnym porozumieniu jedynie na korzyść kredytobiorcy (pożyczkobiorcy). Ratio legis art. 75c Prawa bankowego polega na tym, aby ułatwić kredytobiorcom oraz pożyczkobiorcom spłatę kredytu lub pożyczki w przypadku pojawienia się trudności i uniknięcia najdotkliwszego skutku, jakim jest wypowiedzenie umowy i postawienie całej należności w stan natychmiastowej wymagalności. Uwzględnia to także prokonsumencki aspekt wykładni przepisów prawa.

Z poczynionych ustaleń wynika, że powód pismem z dnia 16 sierpnia 2016 r., zatytułowanym „Warunkowe wypowiedzenie Umowy o pożyczkę/o kredyt konsolidacyjny Nr (...)” spełnił w/w przesłanki. Z rzeczonego pisma w sposób jednoznaczny wynika intencja banku oraz 14-dniowy okres do spłaty zaległości (złożenia wniosku o restrukturyzację), jak i okres wypowiedzenia, a także sposób liczenia okresu wypowiedzenia. Wbrew zarzutom apelacji, słuszne w tym względzie pozostawały wskazania Sądu Okręgowego, że połączenie w jednym piśmie wezwania do zapłaty, informacji o możliwości restrukturyzacji zadłużenia oraz wypowiedzenia umowy jest prawnie dopuszczalne i nie niweczy intencji ustawodawcy wynikających z treści art. 75c Prawa bankowego. Przy czym zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wywody w przedmiocie skierowanych przez powoda do pozwanej wezwań do zapłaty z dnia 18 kwietnia 2016 r. i 19 maja 2016 r. (k. 137-138) oraz ostatecznych wezwań do zapłaty z dnia 13 czerwca 2016 r. i 15 lipca 2016 (k. 139-142) mały jedynie walor pomocniczy, w ich oparciu Sąd I instancji wskazywał jedynie na brak nagłości w działaniach powoda uznając, że nie miały dla pozwanej charakteru zaskakującego i niespodziewanego.

Podkreślić należy, że dyspozycja art. 75c ust. 1 Prawa bankowego nie nakazuje, aby czynność wezwania do zapłaty była technicznie wyodrębniona i miała całkowicie samodzielny charakter (nie czyni tego również § 9 ust. 3 przedmiotowej dla sprawy umowy stron). Podobnie art. 75 ust. 1 Prawa bankowego nie konstytuuje wymogu, aby oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu musiało zostać zawarte w odrębnym piśmie. Powyższe daje podstawę do uznania, że pomiędzy zakończeniem biegu 14-dniowego okresu do spłaty zaległości (złożenia wniosku o restrukturyzację) a rozpoczęciem biegu okresu wypowiedzenia nie musi występować przerwa. Nie ma przeszkód, aby po upływie ostatniego dnia terminu zapłaty zadłużenia, dzień następny był pierwszym, rozpoczynającym okres wypowiedzenia (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt V ACa 168/19).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło także do naruszenia art. 75c Prawa Bankowego, w jego ustępach 2-4. Informacja o możliwości złożenia, w tym o sposobie (w oddziale lub na adres wskazany w piśmie) i terminie (14 dni od doręczenia wezwania), wniosku o restrukturyzację – stanowiąca zgodnie z powoływaną regulacją wymóg wypowiedzenia przez powoda umowy kredytowej – została pozwanej przekazana w wystarczający sposób w ww. piśmie z dnia 16 sierpnia 2016 r. - co w świetle przeprowadzonych rozważań należało uznać za dopuszczalne. Tym samym bez znaczenia pozostaje, że we wcześniejszych pismach powoda do pozwanej poprzestano tylko na ogólnym wskazaniu o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację, bez określenia w tym względzie bardziej szczegółowych danych.

Reasumując, apelacja pozwanej nie mogła odnieść oczekiwanego skutku, wobec czego na zasadzie art. 385 k.p.c. została przez Sąd Apelacyjny oddalona.

SSA Wiesław Łukaszewski SSA Anna Daniszewska SSA Barbara Rączka – Sekścińska